

Spis treści

Wstęp (<i>Bohdan Kaczmarek</i>)	19
I. Metafora jako narzędzie interpretacji polityki	
<i>Wojciech Kostecki</i> O metaforach, polityce i politologii	23
1. Kilka zdań o teorii metafory	24
2. Metafory i polityka	25
3. Polityka jako metafora	29
4. Metafora jako polityka	30
<i>Ryszard Paradowski</i> Metafizyczne i kulturowe podstawy politologii. Bóg i Przymierze jako metafory polityki	36
II. O istocie polityki	
<i>Franciszek Gołembski</i> Finis politicae?	49
1. Metafory ziemi obiecanej i raj utraconego	49
2. U źródeł polityczności	53
3. Finis politicae?	61
<i>Jan Błuszkowski</i> Polityka jako cnota – narodziny metafory	65
<i>Piotr Łukomski</i> Polityka jako dziedzina władzy sądenia	74
1. Sądzić ale o czym?	76
2. Co polityka ma wspólnego z estetyką?	78
3. Czy warto wracać do cnoty?	79
4. <i>Techne</i> , czyli nauka przeciwko mądrości	80
5. Światy idiotów albo idiotyczny świat	82
6. Sądenie, czyli poznanie polityczne	84
<i>Piotr Łukomski</i> Polityka jako dyskurs	87
1. Dyskurs jako <i>arché</i> polityki	89
2. Rozum publiczny czyli cała nadzieja w zbiorowości	92
3. Prawda i dobro czyli o działaniu w duchu klasycznym	94
4. Zagubiony sens słów i działań w nowoczesności	96
5. <i>Modus vivendi</i> czyli jednak brak alternatywy	100
<i>Wojciech Łukowski</i> Polityka jako wiązki transakcyjne	103
1. Wprowadzenie	103
2. Założenie ontologiczne: ludzie poszukują równowagi	105
3. Polityka jako wiązka transakcyjna	109
4. Przykład: Samorząd a organizacje pozarządowe	111
5. Zakończenie	116
III. Komunikacyjny wymiar polityki	
<i>Miroslaw Karwat</i> Polityka jako reprodukcja banału	118
1. Banalność a banal	119
Etymologia i dosłowne, obiegowe znaczenie słowa „banalny”	120
Banalny świat nijakich ludzi w banalnych dziełach	122
Kryteria banalności obiektów	126

2. Banaf jako odmiana pustostlowia	128
Spectrum werbalizmu	128
Belkot – slowotok	129
Jafowe ogólniki	131
3. Banaf jako bubel poznawczy	133
Sugestywna nieokreśloność	133
„Prawdy” nierozstrzygalne	135
Zawartość i wartość poznawcza banału	137
4. Istota i atrybuty banału	138
Funkcje wypowiedzi	139
Definicja	140
Wyróżniki banału – kryteria kwalifikacji	142
Rodzaje banału	144
5. Banaf w polityce	145
Aspekty banalizacji polityki	146
Media jako fabryka banału	150
<i>Ewa Maria Marciniak</i> Polityka jako pokusa unieważniania	156
1. Czym jest unieważnianie?	156
2. Dlaczego unieważniamy, czyli o społecznych źródłach unieważniania	157
Potoczne myślenie o polityce	158
3. Komunikacyjne aspekty praktyk unieważniania	159
Wzajemne unieważnianie się nadawcy i odbiorcy komunikatów	159
Efekt ekspozycji medialnej – odwrócone U	160
Unieważnianie treści przekazu, czyli unieważnione problemy	161
Zjawisko spirali milczenia	163
Unieważniania dialogu jako metody działania	164
<i>Jacek Ziółkowski</i> Gra polityczna jako sztuka sugerowania	166
1. Teatralny wymiar polityki	167
2. Polityka jako rywalizacja, gra sportowa	173
3. Sugestia jako element gry politycznej	176
4. Charakterystyka metod socjotechnicznych	176
5. Sugestia jako metoda socjotechniczna	178
IV. Polityka jako sterowanie i zarządzanie	
<i>Piotr Łukomski</i> Polityka jako inżynieria społeczna	186
1. Inżynier cząstkowy, czyli przypadek Poppera	187
2. System jako polityczna lupa	190
3. Sztuka przeciwko technice	192
4. Nauka i rozum technologiczny	194
<i>Jerzy Szczupaczyński</i> Kultura korporacyjna jako narzędzie zarządzania i przemocy symbolicznej	197
1. Renesans i zmierzch kultur organizacyjnych	198
2. Metafora „ideologicznej twierdzy”	203
3. Perspektywy zarządzania przez kulturę w polskich przedsiębiorstwach	206
<i>Piotr Załęski</i> Polityka jako realizacja interesu elity	209
1. O pojmowaniu elity: nie najlepsi, ale posiadający władzę	209

2. O postrzeganiu elity: próba integracji przeciwstawnych perspektyw badawczych	211
3. O rekrutacji elit: nie cyrkulacja, ale kooptacja i tasowanie tej samej talii kart	214
V. Ważne, niekiedy skrywane wymiary polityki	
<i>Krzysztof Karolczak</i> Terroryzm jako polityka	219
1. Terroryzm	220
2. Terroryzm jako polityka	225
<i>Krzysztof Kozłowski</i> Polityka jako interpretacja zła. Polityczna percepcja przestępczości zorganizowanej	227
1. Formalna uniwersalność zła	227
2. Przestępczość zorganizowana jako zło	229
3. Polityczna użyteczność przestępczości zorganizowanej	233
4. Polityka jako interpretacja zła	238
<i>Krzysztof Kozłowski</i> Polityka jako przestępczość zorganizowana	239
1. Teoria polityki – niedokończony projekt	239
2. Czwarta sfera polityki	243
3. Strukturalne uwarunkowania czwartej sfery polityki	246
4. Polityka jako zorganizowane przestępstwo	250
<i>Anna Kościuk</i> Polityka jako zaproszenie do zabijania	252
1. Zabójstwo	253
2. Zaproszenie	255
3. Dlaczego zabójstwo?	257
Polityka	257
Motywacja człowieka – podmiotu polityki	260
Atrakcyjność zabójstwa	264
4. Humanitaryzm i bestialstwo	268
5. Uwagi końcowe	268
<i>Joanna Wawerska-Kus, Jakub Kus</i> Władza jako uzależnienie	270
1. Jak dochodzi do powstania i utrwalenia się uzależnienia (psychologiczne mechanizmy nałogowego regulowania uczuć, iluzji i zaprzeczeń, rozdławiania, rozpraszania i wydrążania „ja”)	271
2. Kliniczne objawy uzależnienia oraz od czego się można uzależnić (klasyfikacja chorób ICD – 10, objawy osiowe). Jak przełożyć objawy osiowe uzależnienia na perspektywę władzy jako przedmiotu uzależnienia; jakie konkretne szkody (perspektywa osobista podmiotu uzależnienia) mogą wynikać z uzależnienia od władzy	276
3. W jakich sferach mogą powstawać szkody społeczne wynikające z uzależnienia od władzy (rodzinne z perspektywy członka rodziny osoby uzależnionej od władzy – współuzależnienie i syndrom DDDD, konsekwencje społeczne z perspektywy konsumenta władzy – obywatela)	281
4. Czy i kogo diagnozować, czy i jak leczyć – koncepcje zmniejszenia szkód czy trwałej abstynencji, pytania o etykę terapeutyczną oraz osobistą motywację do leczenia	284
<i>Agnieszka Rothert</i> Nowa biologia polityczna	288
1. Sens życia według jajka	288

2. Frankenstein, Faust i inni	293
3. Synteza życia?	295
4. A może jednak kura?	299
VI. Etniczny wymiar polityki	
<i>Wawrzyniec Konarski</i> Etniczność jako wartość w polityce. Konceptualizacja i egzemplifikacja	301
<i>Tadeusz Bodio</i> Układy klanowe jako mechanizm polityki (na przykładzie państw Azji Centralnej)	312
1. Patologia elit politycznych – uboczny produkt transformacji	312
2. Podziały polityczne i socjopolityczne	313
3. Trybalizm rdzeniem układów rodowo-plemiennych	315
4. Renesans trybalizmu jako mechanizmu polityki	317
5. Potrzeba „polityki emancypacji”	319
<i>Andrzej Wierzbicki</i> Etonimnia jako polityka w Azji Centralnej (studium – przypadek Kazachstanu)	323
1. Znaczenie badań nad etnonimami narodów Azji Centralnej	323
2. Etonim jako element etnogenezy	324
3. Etymologia etnonimu „Kazak”	326
4. Etonim i narodowości (<i>etnos</i>)	327
5. Kazachskie związki plemienne	329
6. Kazach czy Kazachstańczyk?	331
<i>Tadeusz Bodio</i> Rewolucja kirgiska jako „efekt domina” w polityce	334
1. Uwagi wstępne	334
2. Podłoże historyczne	335
3. Tło społeczno-polityczne	336
4. Przyczyny i przebieg wydarzeń marcowych	339
5. Rewolucja, powstanie narodowe czy pucz klanów?	342
VII. Uwarunkowania, mechanizmy i oblicza polityki	
<i>Iwona Wyciechowska</i> Czy globalizacja jest polityką?	348
1. Globalizacja a pole polityki	351
Czynnik ekonomiczny	351
Struktura społeczna	358
Wartości ideologiczne i świadomość społeczna	360
2. Globalizacja a państwo narodowe	362
3. Globalizacja a polityka (zamiast zakończenia)	366
<i>Maria Urban</i> Polityka jako wartości. Odmienności kulturowe a demokratyzacja i zamożność społeczeństw	368
<i>Mirosława Jaworowska</i> Migracje jako polityka	376
1. XXI wiek „wiekiem migracji”?	378
2. Czy XXI wiek będzie wiekiem „migracji władzy”?	380
<i>Bronisław Gołębiowski</i> Pozarządowe formy organizacji społeczeństwa jako polityka	383
1. Czy społeczeństwo ryzyka poszuka kokonu ochronnego w samorządności pozarządowej?	386

2. Anthony Giddensa problemat pozarządowy: jak przywrócić życiu społecznemu wymiar moralny?	389
3. Organizacje pozarządowe w neoliberalno-etatystycznym modelu polityki III RP	391
<i>Bohdan Kaczmarek</i> Postkomunizm jako polityka	395
1. Postkomunizm jako polityka symboliczna	395
2. Specyfika postkomunizmu	397
3. Postkomunizm jako realna polityka	401
4. Postkomunizm a interesy warstwy zarządzającej	405
5. Polityka postkomunizmu a „gotowanie żaby”	409
<i>Urszula Urban</i> Literatura jako polityka. Twórczość literacka czynnikiem legitymizującym i demaskującym totalitaryzmy w XX wieku	413

Contents

<i>Introduction (Bohdan Kaczmarek)</i>	19
I. Metaphors as tools for interpreting politics	
<i>Wojciech Kosteci</i> On metaphors, politics and political science	23
1. Several statements about the theory of metaphors	24
2. Metaphors and politics	25
3. Politics as a metaphor	29
4. Metaphors as politics	30
<i>Ryszard Paradowski</i> Metaphysical and cultural foundations of politics. God and Alliance as metaphors of politics	36
II. On the essence of politics	
<i>Franciszek Golebski</i> <i>Finis politicae?</i>	49
1. Metaphors of the Promised Land and Paradise Lost	49
2. At the source of politics	53
3. <i>Finis politicae?</i>	61
<i>Jan Bluszkowski</i> Politics as virtue – the birth of metaphors	65
<i>Piotr Łukomski</i> Politics as an area of judgment	74
1. Making judgments, but what about?	76
2. What does politics have to do with esthetics?	78
3. Is it worth going back to virtue?	79
4. <i>Techne</i> or scholarship against wisdom	80
5. A world of idiots or an idiotic world	82
6. Judgments, or, political cognition	84
<i>Piotr Łukomski</i> Politics as discourse	87
1. Discourse as the <i>arché</i> of politics	89
2. The public mind, in other words, our only hope is collectivity	92
3. Truth and goodness, or, on acting in a classical spirit	94
4. The lost meaning of words and acting in modernity	96
5. <i>Modus Vivendi</i> , so after all, there is no alternative	100
<i>Wojciech Łukowski</i> Politics as transaction clusters	103
1. Introduction	103
2. Ontological assumptions: People seek balance	105
3. Politics as transaction clusters	109
4. An example: The self-government versus NGOs	111
5. Conclusion	116
III. The communicative dimension of politics	
<i>Mirosław Karwat</i> Politics as a reproduction of clichés	118
1. Banality versus clichés	119
Etymology and the literal, common meaning of the term “banal”	120
A banal world full of dull people in their banal actions	122
The criteria of the banality of objects	126
2. Clichés as a variation of verbosity	128
The spectrum of verbalism	128
Gibberish – waffle	129
Vacuous generalities	131
3. Clichés as cognitive junk	133
Evocative vagueness	133
Insoluble “truths”	135
The cognitive contents and value of clichés	137

4. The essence and attributes of clichés	138
Functions of utterances	139
Definitions	140
Characteristics of clichés – qualification criteria	142
Types of clichés	144
5. Clichés in politics	145
Aspects of the banalization of politics	146
The media as a cliché-factory	150
<i>Ewa Maria Marciniak</i> Politics as a temptation to invalidate	156
1. What is invalidation?	157
2. Why do we invalidate, in other words, on the social origins of invalidating	157
Everyday understanding of politics	158
3. Communicative aspects of invalidating practices	159
Mutual invalidation of the message broadcaster and recipient	159
The effect of media exposure – a U turned upside down	160
Invalidated message content, in other words, invalidated issues	161
The spiral of silence	163
Invalidating dialogue as a method of action	164
<i>Jacek Ziółkowski</i> Political game as the art of suggestion	166
1. The theatrical dimension of politics	167
2. Politics as competition and sports game	173
3. Suggestions as elements of the political game	176
4. Description of social engineering methods	176
5. Suggestion as a social engineering method	178
IV. Politics as controlling and managing	
<i>Piotr Łukomski</i> Politics as social engineering	186
1. The partial engineer or the case of Popper	187
2. The system as a magnifying glass	190
3. Art against technology	192
4. Academic research and the technological mind	194
<i>Jerzy Szczupaczyński</i> Corporate culture as an instrument of management and symbolic violence	197
1. The renaissance and twilight of organizational cultures	198
2. The metaphor of the “ideological bastion”	203
3. Prospects of culture-management in Polish companies	206
<i>Piotr Załęski</i> Politics as the realization of the interests of the elite	209
1. On understanding elites: not the best but those who wield power	209
2. On the perception of elites: seeking to integrate opposing research perspectives	211
3. On elite recruitment: not circulation but cooptation	214
V. Relevant and sometimes concealed dimensions of politics	
<i>Krzysztof Karolczak</i> Terrorism as politics	219
1. Terrorism	220
2. Terrorism as politics	225
<i>Krzysztof Kozłowski</i> Politics as an interpretation of evil. The political perception of organized crime	227
1. The formal universality of evil	227
2. Organized crime as an evil	229
3. The political usefulness of organized crime	233
4. Politics as an interpretation of evil	238
<i>Krzysztof Kozłowski</i> Politics as organized crime	239
1. The theory of politics – an unfinished project	239
2. The fourth sphere of politics	243

3. Structural determinants of the fourth sphere of politics	246
4. Politics as an organized crime	250
<i>Anna Kosciuk</i> Politics as an invitation to commit murder	252
1. Murder	253
2. Invitation	255
3. Why murder?	257
Politics	257
The motivation of a human being – the subject of politics	260
The appeal of murder / Murder’s appeal	264
4. Humanitarianism and bestiality	268
5. Concluding remarks	268
<i>Joanna Wawerska-Kus, Jakub Kus</i> Power as addiction	270
1. How does addiction arise and come to stay	271
2. Clinical symptoms of addiction	276
3. What spheres could be affected by the social damage resulting from power addiction	281
4. Who, and whether, are we to diagnose, who and how are we to cure	284
<i>Agnieszka Rothert</i> New political biology	288
1. The sense of life according to the egg	288
2. Frankenstein, Faustus and others	293
3. A synthesis of life?	295
4. Or maybe it’s the hen, after all?	299
 VI. The ethnic dimension of politics	
<i>Wawrzyniec Konarski</i> Ethnicity as a value in politics. Conceptualization and exemplification	301
<i>Tadeusz Bodio</i> Clan-relations as a political mechanism (exemplified by Central Asian states)	312
1. The pathology of political elites – a transformation by-product	312
2. Political and socio-political divisions	313
3. Tribalism the core of family and tribal relations	315
4. The renaissance of tribalism as a political mechanism	317
5. The need for “the politics of emancipation”	319
<i>Andrzej Wierzbicki</i> Ethnonimics as politics in Central Asia (Kazakhstan – a case study)	323
1. The relevance of studying ethnonims of the nations of Central Asia	323
2. Ethnonims as elements of ethnogenesis	324
3. The etymology of the ethnonim of “Kazakh”	326
4. Ethnonims and nationality (<i>ethnos</i>)	327
5. Kazakh tribal relations	329
6. Kazakh or Kazakhstani?	331
<i>Tadeusz Bodio</i> The Kirgiz Revolution as a domino effect in politics	334
1. Introductory remarks	334
2. Historical origin	335
3. Socio-political background	336
4. The causes and course of the March developments	339
5. Revolution, national uprising or tribal putsch?	342
 VII. The determinants, mechanisms and different faces of politics	
<i>Iwona Wyciechowska</i> Is globalization politics?	348
1. Globalization and the field of politics	351
Economic factor	351
Social structure	358
Ideological values and social awareness	360
2. Globalization and the nation-state	362

3. Globalization and politics (in lieu of a Conclusion)	366
<i>Maria Urban</i> Politics as values. Cultural differences versus democratization and social wealth	368
<i>Mirosława Jaworowska</i> Migrations as politics	376
1. Is the 21 st century “the century of migration”?.	378
2. Is the 21 st century going to be the century of “the migration of power”?.	380
<i>Bronisław Gołębiowski</i> Nongovernmental forms of societal organization – as politics	383
1. Will risk society seek the shelter of nongovernmental self-government?	386
2. Anthony Giddens’ nongovernmental problem: how to bring back the moral dimension to social life?	389
3. Nongovernmental organizations in the neoliberal-etatist model of the politics of the Third Polish Republic	391
<i>Bohdan Kaczmarek</i> Post-communism as politics	395
1. Post-communism as symbolic politics	395
2. The specificity of post-communism	397
3. Post-communism as real politics	401
4. Post-communism and the interests of the management ranks	405
5. Politics of post-communism and “cooking frogs”	409
<i>Urszula Urban</i> Literature as politics. Literary output as a factor responsible for legitimizing and exposing 20 th century totalitarianisms	413